

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanı
Prof. Dr. DERYA ÖRS'ün
2017 Türk Dili Yılı Tanıtma Toplantısı'nı Açış Konuşması



Sayın Başbakan Yardımcım, Saygıdeğer Protokol, Değerli katılımcılar,

“Allah adın zikredelim evvelâ
Vâcib oldur cümle işde her kula
Allah adın her kim evvel ana
Her işin âsân ider Allah ana”

Sözlerime, Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın yüksek himayelerine alınan “**2017 Türk Dili Yılı – Dilimiz Kimliğimizdir**” başlıklı etkinliğimizin açış ve tanıtma törenini teşrifleriyle, bizleri böyle önemli bir günde yalnız bırakmayan siz kıymetli konuklarımıza en içten teşekkürlerimi sunarak başlıyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Başta kamu kurum ve kuruluşları olmak üzere, bütün sivil toplum kesimlerinin dikkatlerini, Türkçenin son yıllarda içinde bulunduğu çeşitli olumlu ve olumsuz durumlara çekmek ve bu konudaki imkân ve kabiliyetlerimizin yanı sıra, üzerinde duyarlılıkla durulması gereken kimi sorunları geniş kitlelerle paylaşarak tartışmaya açmak amacıyla 2017 yılını Türk Dili Yılı ilan etmek üzere yüksek huzurlarınızda bulunuyoruz.



Bizi, böylesi yüce ve yüksek bir amaca yönelten en önemli itici güç, her şeyden önce, dünyanın en zengin dillerinden birisi olan Türkçeyi bizlere miras bırakan ecdadımıza duyduğumuz derin saygı ve vefa borcu olmuştur.

Bizi bu çalışmaya sevk eden bir başka etken de dünümüzü olduğu gibi, bugümüzü ve yarınımızı yeni bir milli kültür hamlesiyle inşa etmenin tek yolunun, Türkçenin zenginleşmesinden ve güçlenmesinden geçtiğine dair mutlak inancımızdır.

Binlerce yıldırilmek ilmek işlenerek bugünlere gelen Türk dilinin, tabii gelişim seyri üzerinde zaman zaman karşılaştığı sorunları kamuoyunun gündemine taşımayı ve bunların çözüm yolları konusunda ortak bir akıl paydasında buluşmayı kendimize en önemli ve temel hedef olarak belirledik.

Bu uğurda, başkalarını eleştirmeden önce kendimizi eleştirmeyi, yanlış olanı düzeltmeyi, hatada ısrar etmemeyi, kurumsal sorumluluklarımızın gereğini yerine getirme yolunda canla başla çalışmayı kendimize şiar edinmeye çalışıyoruz.

Hiç kuşkusuz dil, sosyal, canlı ve değişken bir olgu olarak, her zaman tartışmaların odağında olmuş, bu konuda tarih boyunca birbirinden çok farklı görüşler ortaya konmuştur. Amacımız, bütün bu farklı görüşler ve anlayışlar arasında, herkesin kabul edebileceği ortak bir yol bulmaktır.

İnsanlar arasındaki en önemli anlaşma ve iletişim aracı olan dilin, sağlıklı bir şekilde kuşaktan kuşağa aktarılması, gelişmesi, büyümesi ve güçlenmesi, sizlerin de takdir edeceği gibi, birkaç devlet kurumunun tek başına üstesinden gelebileceği sıradan ve basit bir konu değildir.

İşte tam da bu yüzden, 2017 yılının Türk Dili Yılı olarak ilan edilmesinin, ülkemizde yaşayan hiç kimsenin ve hiçbir kurumun müstağni kalamayacağı Türkçenin, yerinde, doğru, kurallarına uygun, açık, anlaşılır ve temiz bir şekilde kullanılmasına büyük katkı sağlayacağını, bu konudaki toplumsal bilincin, özenin ve duyarlılığın artmasına hizmet edeceğini büyük bir heyecanla umuyoruz.

“2017 Türk Dili Yılı – Dilimiz Kimliğimizdir” başlıklı çalışma konumuzun, kendisinden beklenen etkiyi olabildiğince yaygınlaştırabilmek amacıyla, başta Millî Eğitim Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Gençlik ve Spor

Bakanlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, TÜBİTAK, TÜBA, Millî Kütüphane Başkanlığı, Yunus Emre Enstitüsü Başkanlığı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, TİKA Başkanlığı, TRT Genel Müdürlüğü, RTÜK, Anadolu Ajansı Genel Müdürlüğü, Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, üniversiteler ve belediye başkanlıkları gibi kamu kurum ve kuruluşları olmak üzere, sivil toplum kuruluşları ve basın yayın organlarıyla yapacağımız iş birlikleri sayesinde, Türkçenin önemini ve değerini bir kez daha vurgulayarak sorun olarak gördüğümüz kimi konuları, geniş toplum kesimlerinin gündemine taşımayı, tartışmayı ve çözüm yolları bulmayı içtenlikle arzu ediyoruz.

Ülkemizde dil bilincinin artırılması konusundaki bu yüksek ülkümüze ulaşabilmek için, aslında paradan ve maddi imkânlardan çok, manevi desteklere, olumlu ve yapıcı yaklaşımlara, duyarlı ve özenli eş güdümlere, ortak anlayışlara ve emek yoğun çalışmalara ihtiyacımızvar.

Dilimizin yabancı dillerin etkisinden korunması bağlamında böylesi sıkı ve etkili bir iş birliğine gitmeden veya ortak ve kararlı bir tutum sergilemeden başarıya ulaşmamız mümkün değildir.

Türk Dil Kurumunun, mevzuatı gereği, sorun olarak gördüğü çeşitli durumlarda, o konunun ilgililerine sadece tavsiyede bulunmaktan öte bir yaptırım gücü bulunmamaktadır. Dolayısıyla, söz gelimi şehirlerimizin her geçen gün yabancı yer ve mekân adlarıyla biraz daha kirlenen ve tanınmaz hâle

gelen çehresini değiştirmek ve bu kötü gidişe dur demek, bu iş yerlerine ve mekânlara ruhsat veren belediyelerimizin yetkisinde ve sorumluluğundadır.

Pek çok kelime, kavram ve terimin, anlaşılır ve açık Türkçesi varken, yabancı karşılıklarını tercih etmemek ve kullanmamak, tamamen kamu kurumlarımızın bu konudaki dikkatine, özenine ve duyarlılığına bağlıdır.

Tanıtım yerine *lansman* yapmanın, *inovasyon*'u *yenileşim*'e tercih etmenin, bir toplantıyı yöneten kişiye *moderatör* unvanı vermenin, kiralamayı *leasing*'e çevirmenin, tarhana çorbası getiren yemek şirketlerine “getiring götürüng” demenin, her yüksek binayı ve alışveriş merkezini *tower*, *center*, *plaza*, *palace*, *mall* diye adlandırmanın, sakinlerinin kahir ekseriyetini iki kuşak önce köyden şehre göçmüş Anadolu insanlarının oluşturduğu toplu konutlara “falanca *hill*, falanca *land*, falanca *life*, falanca *world*” gibi isimler koymanın, hele “bilmem ne *hospitallerin* ve bilmem ne *fitness club* ve *body care center*”ların başını alıp gittiği bir ortamda, Türk kültüründen, Türk dilinden, Türk âdet ve geleneğinden söz etmek ve bunları hiçbir şey olmamış gibi kabullenmek, her hâlde mümkün olmasa gerekir.

Bütün bu olup bitenleri, basit bir özentiyle veya ticari kaygılarla açıklamanın yeterli olmadığını, sadece Türkçeyi değil, Türk kültürünü de derinden yaralayan bu kirliliğe izin vermeme sorumluluk ve yetkisine sahip olan kamu kurumlarının, bu konuda daha duyarlı ve özenli olmaları gerektiğini bu vesileyle kendilerine hatırlatmayı kendimize naçizane bir görev biliyoruz.

Televizyon, radyo, gazete, dergi ve sosyal ortam gibi kitle iletişim araçlarıyla her gün milyonlarca insana ulaşan, ekmeklerini Türkçeden kazanan ve Türkçenin doğru kullanımı konusunda en yüksek bilince ve duyarlılığa sahip olması beklenen basın yayın kuruluşlarının, teknik konularda ulaştıkları başarıyı güzel ve temiz bir Türkçe ile taçlandıramadıklarını üzümlere görmekteyiz. Bu kurumların, zamanla yarıştıkları bahanesinin ardına saklanmaları, bizim için hakikati değiştirmiyor. Pek çok alanda yüzlerce çalışan istihdam eden basın kuruluşlarımız, öyle anlaşılıyor ki kendilerine ulaşan ham metinleri düzgün bir şekilde Türkçeye aktaracak nitelikli, algıda seçici ve Türkçe dostu düzeltmenler çalıştırmak konusunda gerekli tedbirleri almıyorlar.

Hemen her gün bir vesileyle kamuoyunun huzuruna çıkan ve çeşitli açıklamalarda bulunan devlet adamlarımızın ve siyasetçilerimizin de sair danışmanları yanında, mutlaka Türkçe konusunda yeterli, duyarlı ve seçici dil danışmanları olmasının gerekliliğini de burada vurgulamak durumundayız.

SayınBaşbakanYardımcım,

Çok değerli konuklar,

Yabancı dil öğrenmek, hiç kuşkusuz yaşadığımız çağın en temel ve kaçınılmaz ihtiyaçlarından birisidir. Bununla birlikte, Türkçenin geleceği ve selameti adına, sınırlı sayıda kimi teknik alanlar dışında, özellikle sosyal bilimlerde yabancı dille eğitim meselesinin mutlaka yeniden gözden geçirilmesi gerektiğine bütün kalbimle inanıyorum.

Gençlerimizin, ana dillerini iyi öğrenemedikleri için, gösterilen bütün çabalara ve milyarlık yatırımlara rağmen herhangi bir yabancı dili öğrenmekte zorlandıkları, inkârı mümkün olmayan bir Türkiye gerçeği olarak bütün yalınlığıyla karşımızda durmaktadır.

Yabancı dil bilmek başka, yabancı bir dilde düşünmek ve eser vermek bambaşka şeylerdir. Türkçe ile bilim üretmenin önündeki en büyük engel, Türkçeyi küçümseyen ve yabancı dilde eğitimi öne çıkaran zihniyetlerdir. Geçmiş yüzyıllarda Türkler tarafından yazılmış Arapça ve Farsça ilmi eserleri, bir kısmı haklı sayılabilecek çeşitli gerekçelerle şiddetle eleştirenlerin, Türk bilim insanlarını ve her düzeydeki öğretim üyelerini, sadece Batı dillerinde ve bilhassa İngilizce eser yazmak zorunda bırakmaları, bunu yaparken de Türk diliyle bilim yapılamayacağı gibi temelsiz bir iddiayı dile getirmeleri, bizce anlaşılır ve kabul edilebilir bir yaklaşım değildir.

Türkçenin bir bilim dili olması için bizzat çalışmış, o zamanki adıyla Türk Dili Tetkik Cemiyetini kurarak Türkçeye büyük önem ve değer vermiş olan Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ten bu yana, Türk Dil Kurumu tarafından çeşitli bilim dallarında yayımlanmış olan onlarca terim sözlüğü, her nedense, bu tür iddialarda bulunanların dikkatlerini hiç mi hiç çekmemekte, bunlardan yararlanmak bir türlü akıllarına gelmemektedir.

Bu arada şunu da dile getirmek isterim ki Mustafa Kemal Atatürk, hayatının son birkaç yılında, özleştirme çabalarının Türkçeyi çıkmaza soktuğunu göyerek bu tutumundan vazgeçmiş, ancak kendisinden sonra gelenler, dilde özleşme konusunda zaman zaman ifrat derecesine varan işlere imza atarak onun yolunu devam ettirmemiştir.

SayınBaşbakanYardımcım,

Birbirine kökten muhalif kesimlerin, geçmiş yıllar boyunca birbirlerini suçlayarak yaptıkları bitip tükenmez kavgalar yüzünden Türkçe, on yıllar boyunca büyük yaralar almış ve kan kaybetmiştir. On binlerce kelime kaşla göz

arasında dilimizden kovulmuş, buna karşılık atıldan daha fazla sayıda Batı kökenli kelime, henüz Türkçe karşılıklarını bulup yerleştirmeye fırsat kalmadan davetsiz misafirler gibi çat kapı gelerek dil evimizin mahremiyetine halel getirmiştir.

Bizce, bugün, şu saatten sonra yapılacak tek şey, geçmişin tartışmalarını yeniden alevlendirmeden ve bugüne taşımadan Türkçenin yaralarını sarmak, onun varlığının devamını, devletimizin ve milletimizin bekası için en önemli millî davalardan birisi olarak görerek bir dünya dili hâline getirebilmenin uğraşı içinde olmaktır.

Bu bakımdan “2017 Türk Dili Yılı”nın, kapkaranlık bir gecede yolunu arayanlara kılavuzluk eden bir işaret fişeği gibi, Türkçeye değer verenlerin ufkunu aydınlatmasını, Türkçenin,

21. yüzyıl hedeflerimize uygun olarak zenginleşmesi ve güçlenmesi yolunda herkesin üzerine düşen görevi yapmasına vesile olmasını temenniediyorum.

Bayrak, vatan ve devlet gibi, millet olmanın olmazsa olmaz unsuru bulunan ve Türk milletini binlerce yıldır bir arada tutan Türk dilini korumak, güçlendirmek ve en sağlıklı bir şekilde geleceğe taşımak ülküsüne yürekten inandığına ve bunu her fırsatta dile getirdiğine daima şahit olduğumuz Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip ERDOĞAN’a, bu mütevazı projemizi yüksek himayelerine alarak değer kattıkları için huzurlarınızda en kalbî şükranlarımı arz ediyorum, Türkçeye değer veren ve değer katan Sayın Başbakanımız Binali YILDIRIM’a, desteklerini bizden hiçbir zaman esirgemeyen ve özellikle Türkçe söz konusu olduğunda bizimle aynı şevki ve heyecanı paylaşan Sayın Başbakan Yardımcımız Yıldırım Tuğrul TÜRKEŞ’e en derin minnet duygularımı ifade etmek istiyorum.

2017 Türk Dili Yılı’nın, ülkemize hayırlar, bereketler ve güzellikler getirmesini Cenab-ı Hak’tan niyaz ederek hepinizi bir kez daha saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.